

TÜRK SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (PROJESİ)

AV. HÜSEYİN ALPAY KÖSE

İstanbul Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkanı

Spor Hukuku Enstitüsü Başkan Yardımcısı

TMOK Spor Hukuku Komisyonu Üyesi

I. GİRİŞ VE GEREKÇE:

Önemle belirtmek gerekmektedir ki, Sporun gelişebilmesindeki en önemli unsurlardan birisi kurumsallaşmanın sağlanması ve keyfiliğin önüne geçilmesidir. Bunun en önemli garantisi ise spor yargısının işlevsel olarak gerektiği gibi hızlı ve adil olabilmesinden geçmektedir. Özellikle sportif organizasyonlarda adilliğin sağlanabilmesi, sadece başarılı ve yetkin yöneticilerin bu konuma gelebilmesi ve bunu sağlayamayanın Genel Kurulca değiştirilmesinin demokratik olarak yolunun açılması başarının devamlılığı açısından hayatidir.

Spor yargısına bakıldığında ise "Futbol" ve diğerleri olarak iki başlı bir yargı sistemi olduğu görülmektedir. Nitekim futbolun ayrı ve kendine ait bir Tahkim Kurulu bulunurken, diğer bütün sporlar Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde tek bir tahkim kuruluna bağlı durumda bulunmaktadırlar. Gerek SGM Tahkim Kurulu gerekse TFF Tahkim Kurulu bu kurumların bünyesinde yer almakta, ücretlerini bu kurumlardan almakta, sekreteryası dahi bu kurumlar bünyesinde bulunmaktadır. Üyeleri yine bu kurumlar tarafından belirlenmekte olduğundan, kendisini yargılayacak kişileri, kurumların kendisinin seçmesi gibi hukuken kabulü mümkün olmayan bir sistem işletilmektedir.

Her ne kadar futbol yargısı daha işlevsel görünse de, özellikle oluşum aşamasının bağımsızlığı noktasında –kişilerden bağımsız olarak- soru işaretleri bulunmaktadır. Gerçekten de seçimi TFF başkanına bağlı olan ve görev süresi Başkanın görev süresi ile sınırlı olan bu kurulların tam bağımsızlığı prensip olarak kuşku durumdadır. Nitekim her ne kadar TFF Uluslararası Spor Hukuku hiyerarşisi içerisinde yer alsa da, yargılama yetkisi sadece yerel oyuncu ve kulüpler için olup, yabancı oyuncular için ise FİFA yerel yargılamayı yeterli bulmamakta ve yabancı oyuncuların haklarını kendisi belirlemektedir.

Aslına bakılırsa ismi “Tahkim” olarak geçse de bu kurulları ne oluşumu itibari ile ne de yetkileri ve yargılama usulleri itibari ile gerçek anlamda birer tahkim olarak nitelemek mümkün de değildir. Bu durum aslında itiraz inceleme mercii olan birer üst kurulu tanımlamaktadır. Ancak bu kurullara Anayasa’ya dayanan bir yargılama yetkisi ve kararlarının kesinliği etkisi verilmiş olması, bunların birer yargı kurulu olma niteliği taşıma durumunu ortaya çıkarmaktadır.

Yargıtay denetimine dahi tabi tutulamayan bu kurulların vermiş oldukları kararlarının yerindeliği ve doğruluğu sportif organizasyonun tarafı olan kişi ve kurumlar açısından adilliğin tesisi ve bu kurullara olan güvenin sağlanması açısından hayati öneme sahiptir. Bu açıdan kurulların bağımsız olması kadar üyelerinin yetkin olması da büyük önem arz etmektedir. Oysa ki uygulamada bu kurulların oluşumunda hukukçu olunması dışında her hangi bir kriter göz önüne alınmayabilmektedir.

Dolayısı ile Spor Yargısı, seçim ve görev usulleri bağımsızlıklarını garanti altına alacak, hakim teminatına sahip, yargılayacağı muhtemel kurumların bünyesinde değil, bağımsız bir yapılanma içinde ve kendi gelirleri ile sekretaryasına sahip hale getirilecek şekilde yapılandırılmalı ve bütün spor dallarını kapsayacak şekilde mevzuat ile donatılmalıdır. Bu kurula konusunda uzman hukukçular objektif olarak seçilmelidir.

II. İLK DERECE YARGI KURULLARI :

Öncelikle spor içinde yar alan yargı yapısı yeniden dizayn edilerek yeni bir hiyerarşi ortaya çıkarılmalıdır. Federasyonlar bünyesinde ilk derece yargı kurulları bulunmaya devam etmeli ise de bu kurulların oluşumunda mutlaka yeni standartlar ve düzenlemeler getirilmelidir. Kurullara seçilecek kişilerin sadece hukukçu olması yeterli görülmemeli, ayrıca spor hukukunda mutlaka bir eğitim veya tecrübeye sahip olmaları aranmalıdır. Ayrıca buna ilaveten sporun içinde bir şekilde olunmuş olması da ayrıcalıklı bir durum olarak değerlendirilebilir bir veri olarak görülmelidir. bu ilk derece kurulları ortalama 7 kişiden oluşmalı en az 6 kişinin mutlaka hukukçu olması sağlanmalıdır.

III. SPOR TAHKİM MAHKEMESİ :

İlke derece yargı kurullarının ve Federasyon Yönetim Kurullarının kararlarını denetlemek üzere yeni bir Tahkim yapılanmasına gidilmelidir. Bu amaçla iki ayrı tahkim kurulu olması sisteminden vazgeçilmeli ve tüm spor üzerinde yetkiye sahip olan ve tahkim olma özelliğini koruyan kararları belirli sınırlamalar ile denetime tabi “Spor Tahkim Mahkemesi” kurulmalıdır.

Bu yapı kurulurken öncelikle ayrıntılı bir mevzuatla donatılmalıdır. Mali yapısı ve sekreteryası itibari ile tamamen tüm sportif organizasyonlardan bağımsız olması en hayati unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

1. YARGI YETKİSİ:

Kurulun yargı yetkisi kanuna dayalı olarak ve Futbol dahil, Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulmuş tüm spor dallarına ait federasyonlar ve bunların faaliyetleri olarak belirlenmelidir. Bu anlamda bu Federasyonlara ait ilk derece yargı kurullarının verecekleri belirli sınırlar dışında ki tüm kararlar ile Federasyon Yönetim kurullarının, Federasyon ile Kulüpler, Hakemler, sporcular, Teknik Çalışanlar, Antrenörler, Oyuncu Temsilcileri ile diğer görevliler arasında çıkan ihtilaflar hakkında, kendilerine yapılan başvurular nedeni ile vermiş oldukları kararlar ve yine Federasyonlar tarafından çıkarılan düzenleyici işlemlerin tamamına karşı yapılacak itirazlar bu yetki içerisinde değerlendirilmelidir.

Ayrıca sadece sportif veya disiplinler uyuşmazlıklar değil, Federasyon ile Kulüpler, Hakemler, sporcular, Teknik Çalışanlar, Antrenörler, Oyuncu Temsilcileri ile diğer görevliler, kulüpleri ile diğer kulüpler, sporcular, Teknik Çalışanlar, Antrenörler, Oyuncu Temsilcileri ve diğer ilgililer arasında oluşan sözleşmeden kaynaklı her türlü ihtilaflarda bu kurulun yetki alanında olmalıdır. Yani spor ile ilgili ve yargılama gerektiren her türlü ihtilaf sporun içerisinde çözüme kavuşturulmalıdır.

2. KURULUN OLUŞUMU:

a. Hakemlerin Seçimi:

Kurulun yargı yetkisinin kapsam ve hassasiyeti nedeni ile, kurul alanında uzman ve yeterli donanıma sahip, bağımsızlığı ve etki altında kalmaması hususunda tereddüt olmayan sporun hem organizasyonunu hem de hukuksal yapısını bilen deneyimli hukukçulardan oluşması gerektiği aşikardır.

Bu amaçla öncelikle en az 10 yıllık hukuki tecrübeye sahip (bu zaman dilimi avukatlık, hakimlik, savcılık veya akademisyenlik süresi olarak değil mezuniyet tarihi olarak dikkate alınmalıdır) öncelikle spor hukuku konusunda

eğitimi olan (Yüksek Lisans, Doktora, Sertifika vs.) ve sporun her hangi bir alanında tecrübeye sahip kişiler arasından seçim yapılmalıdır. Bu seçim sırasında öncelik mutlaka hiç bir kulüple organik bir bağı olmayan daha önce bünyesinde veya adına çalışmamış kişilerin seçilmesi hususuna verilmelidir. Aksi halde ismi belirli kulüplerle özdeşleşmiş isimlerin kurulda yer alması daha baştan kurula duyulan güvenin sarsılmasına yol açacaktır.

Kurulun tüm spora ve her yönü ile yetki kullanacağı ve kendisine yapılan başvuruları zamanında karara bağlayabilmesi için tek bir yapı değil daireler halinde çalışması gerektiği düşünöldüğünde kurulda bulunan hakem sayısının belirli nispetin üstünde olması gerektiği aşikârdır. Bu nedenle hakem sayısı en az 35 olmalıdır. Hakemler öncelikle sadece ilk kurulda belirli kontenjanlar içinde teklif vermeye yetkili olan kurumların sunacakları adaylar belirlenmelidir. Burada teklif vermeye yetkili kurumlar ve kontenjanları şu şekilde olmalıdır:

- GENÇLİK VE SPOR BAKANLIđI : 5
- ADALET BAKANLIđI: 5
- TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU: 5
- TÜRKİYE BAROLAR BİRLİğİ: 5
- KULÜPLER BİRLİğİ VAKFI: 5
- TMOK: 5
- TFF 1.LİG KULÜPLER BİRLİğİ : 2
- TÜRKİYE BASKETBOL FEDERASYONU: 2
- TÜRKİYE VOLEYBOL FEDERASYONU: 1

b. Mahkemenin İşleyişı:

Öncelikle kurulun yapılanması Genel Kurul ve Yönetim Kurulu olarak iki aşamadan meydana gelmelidir. Seçilen hakemlerin tamamı genel kurulun üyelerini oluşturacaklardır. Daha sonra genel kurul bir yıl süre ile görev yapmak üzere 5 kişiden oluşan yönetim kurulunu seçmelidir. Yönetim kurulu ise sadece temsil açısından aralarından birini başkan olarak seçmelidir. Başkan sadece kurulu temsile yetkili olup oylama da eşitlik halinde oyunun ağırlığı olması dışında başka bir yetkiye sahip olmamalıdır.

Seçilen hakemler 5 yıl süre ile görev yapmalı ve bu süre içerisinde hakimlik teminatına sahip olarak istifa etmedikçe görevden alınmamalıdır. Bir hakem bu görevi en fazla 3 dönem yapabilmelidir. Görev süresi sona eren yada istifa eden hakemlerin yerine yapılan başvuruları değerlendirerek hakem atamasına yönetim kurulu yetkili olmalıdır. Hakemler bu görevi ifa ettikleri süre boyunca doğrudan veya dolaylı olarak hiç bir sportif organizasyon ile bir bağlantıya sahip olamamalı ve asla bu alanda avukatlık yapmamalıdır.

Kurul'un üç ayrı çalışma şekli olmalıdır. Bunlar;

- 1) **İlk derece hukuk kurullarının kararlarına karşı yapılacak itirazların değerlendirilmesi:** Bu konuda kurul daireler oluşturarak iş bölümü yapmalıdır. Yedişer kişiden oluşacak daireler spor branşlarına bağlı olarak görev dağılımında bulunmalıdırlar. Futbolun yoğunluğu nedeni ile iki dairenin tahsisi düşünülebilir. Bunun dışında bir veya iki daire diğer spor dallarına bakmalıdır. Daireler en az 3 üye ile toplanabilmeli ve salt çoğunluk ile karar almalıdır. Her daire kendi içinde başkanını seçmelidir.
- 2) **Sözleşmeden kaynaklanan ihtilafların çözümü:** sportif organizasyonlar içinde yer alan tüm taraflar arasında çıkacak her türlü sözleşmeden kaynaklanan ihtilaf kurulun yetki alanının da değerlendirilmelidir. Ancak bu ihtilaflar önceden kurulmuş kurullar halinde değil kurulun listesinde yer alan hakemlerden taraflar birer tane seçmeli ve seçilen hakemlerce üçüncü hakemin seçilmesi usulü ile oluşturulacak paneller halinde çözümlenmelidir. Verilen bu kararların mutlaka ilam niteliğinde icrai güç taşıması gereklidir.
- 3) **Federasyonlar tarafından yapılan düzenleyici işlemlere karşı yapılan itiraz ve iptal başvuruları:** Bu tür düzenleyici işlemlere karşı yapılan başvuruları ise dairelerde çalışan üyelerin dışında ki üyelerin oluşturduğu "**Büyük Divan**" tarafından karara

bağlanmalıdır. Bu divanda müddeiye ve düzenlemeyi yapana iddialarını ve savunmalarını dile getirme imkanı verilmelidir.

Ayrıca Yönetim Kurulu her alt daireye ve oluşacak panellere yeteri miktarda tetkik üye tahsis etmelidir. Tetkik üyeleri hem anlaşmazlıkların ön inceleme ve raporlamasında hem de verilen kararların yazımında hakemlere yardımcı olacaklardır. Bu sayede hem işleyiş hızlanacak hem de yeni hakem yetişmesi açısından ciddi bir eğitim imkanı doğmuş olacaktır.

3. KURULUN BÜTÇESİ:

Kurulun tamamen özerk ve kendi kullanımında bir bütçeye sahip olması hayati öneme sahiptir. Bu amaçla öncelikle kuruluş aşamasında kullanılması için yeteri miktarda para Bakanlık tarafından kurula sağlanmalıdır. Bundan sonra ise dışarıdan ek para almaya ihtiyaç duymayacak bir sistem kurulması gerekmektedir. Bu amaçla gelir kalemleri oluşturulmalı ve bunların en başında başvuru sahiplerinden alınacak başvuru ücretleri belirlenmelidir. Ayrıca kurulun çıkaracağı basılı yayınlar satılarak ücret elde edilmesi de mümkündür.

Kurul bu bütçeyi sekretaryası için gerekli olan profesyonel kadroyu kurmak ve finanse etmek için kullanılmalıdır. Ayrıca hakemlerin ücretleri de belirlenecek tarifeye göre kurul tarafından ödenmelidir. Hakem ücretlerinin ödenmesi ve personel alımı konusunda Yönetim Kurulu tam yetkili olmalıdır. Hakem ücretlerinin belirlenmesi ve değiştirilmesi hususunda ise Genel Kurul yetkili olmalıdır. Kurulun kullanması için fiziksel bir mekan tahsisi önemli konulardan biridir. Başta kurula bir mekan tahsis edilmesi akabinde kurul bütçesinin durumuna göre Genel Kurul kararı ile kendine ait bir mekan satın alabilmeli yada kiralayabilmelidir. Ayrıca kurul hakemlere yardımcı olunması amacı ile yeteri miktarda tetkik üye ve stajyer istihdam edebilmelidir.

4. KARARLARIN DENETİMİ :

Kurulun aldığı kararlar prensip olarak kesin ve itiraza edilemez olmalıdır. Ancak kararlar ancak sınırlı ve belirli gerekçeler ile Yargıtay denetimine de açık olmalıdır. Bu gerekçeler;

- a) Hakemlerin usulüne uygun şekilde seçilmemiş olması.
- b) Tahkim mahkemesinin kendisini haksız şekilde yetkili sayması.
- c) Tahkim mahkemesinin kendisine yapılan başvuruların ötesinde karar vermesi veya taleplerden biri hakkında karar vermemesi.
- d) Taraflar arasında eşitliğin veya çapraz savunma usulünde dinlenme haklarına saygı gösterilmemiş olması.
- e) Kararın Türk kamu düzenine aykırı olması.

Bu denetim hem kurula olan güvenin tesisi açısından hem de kurulun kararlarının standartlaşması açısından büyük öneme sahiptir. Kurulun tüm kararları mutlaka “**gerçek anlamda**” gerekçeli yazılmalıdır. Bu kararlar kısa hali ile internet sitesinde yayınlanmalı ve her yıl sonunda mutlaka bir basılı yayın çıkarılarak kamuoyunun bilgisine sunulmalıdır. Bu yayınlar sayesinde kurula içtihat oluşturma imkanı da verilmiş olacaktır.